



Generalitat de Catalunya  
Departament d'Ensenyament  
**Secretaria de Polítiques Educatives**  
Subdirecció General de Llengües i Entorn

# **PROJECTE PROMOCIÓ ESCOLAR DEL POBLE GITANO A CATALUNYA**

Barcelona, gener 2011



## ÍNDIX

	pàgs.
<b>0. INTRODUCCIÓ .....</b>	<b>3</b>
<b>1. ASPECTES HISTÒRICO-JURÍDICS .....</b>	<b>5</b>
<b>2. OBJECTIUS. PROJECTE PROMOCIÓ ESCOLAR DEL POBLE GITANO.....</b>	<b>9</b>
<b>3. ÀMBITS D'ACTUACIÓ .....</b>	<b>10</b>
<b>4. LÍNIES D'INTERVENCIÓ .....</b>	<b>11</b>
4.1 Col·laboració amb entitats i constitució de xarxes .....	11
4.2 Projectes específics en centres educatius .....	12
4.3 Currículum i poble gitano .....	13
4.4 Alumnat nouvingut del poble gitano .....	14
4.5 Formació dels professionals del Departament d'Ensenyament.....	15
4.6 Material escolar per a tothom .....	15
<b>5. LA FIGURA DEL PROMOTOR/A ESCOLAR .....</b>	<b>17</b>
5.1 Coordinació del promotor/a escolar amb altres professionals .....	19
5.2 Zones prioritàries d'intervenció .....	21
<b>6. AVALUACIÓ DEL PROJECTE PROMOCIÓ ESCOLAR DEL POBLE GITANO.....</b>	<b>22</b>
6.1 Indicadors d'avaluació del Projecte promoció escolar del poble gitano.....	22



## 0. INTRODUCCIÓ

El poble gitano ha patit, al llarg de la seva història, una situació sovint de pobresa i d'exclusió social en tots els àmbits. No obstant, aquest poble ha estat capaç d'articular llaços per viure en contextos socials diversos, adaptant-se a aquelles situacions i entorns nous sense perdre els seus propis trets diferencials. A Catalunya, la relació i la comunicació no sempre han estat fàcils, fins al punt que avui en dia encara persisteixen determinats estereotips i prejudicis socials que són motivats sovint pel desconeixement, i són una font inqüestionable d'exclusió d'aquest poble.

El poble gitano es veu afectat també pels profunds canvis i la major complexitat que la nostra societat experimenta, així com també per les noves causes d'exclusió social i de desigualtat, la pèrdua d'alguns elements culturals tradicionals, l'augment de la pobresa entre la població gitana, i la modificació d'alguns elements estructurals en l'àmbit econòmic que estan generant una gran diversitat i heterogeneïtat dins el poble gitano.

En els darrers anys s'ha fet palesa la necessitat que el sistema educatiu s'adeqüi a la creixent complexitat i pluralitat que ha anat adquirint la societat catalana. En aquest sentit el Departament d'Educació, per donar resposta a aquesta canvis, va elaborar el Pla per a la llengua i la cohesió social, amb l'objectiu d'aconseguir la integració escolar i social de tot l'alumnat.

En relació amb el poble gitano, després d'una reflexió conjunta sobre l'escolarització realitzada amb entitats gitanes, amb professionals de centres educatius, assessors/es LIC, tècnics d'ajuntaments i d'altres professionals de l'educació, durant el curs 2005-06, es va posar de manifest l'alt percentatge d'absentisme i fracàs escolar de l'alumnat del poble gitano i la necessitat d'incidir-hi positivament. En aquest sentit el Departament d'Educació va elaborar en el Pla per a la llengua i la cohesió social un capítol específic per a l'alumnat del poble gitano orientat a superar l'absentisme i aconseguir l'èxit escolar de l'alumnat.

L'absentisme, la no escolarització, l'abandó escolar i la desescolarització són problemàtiques que dificulten la consecució de l'èxit educatiu de l'alumnat. Aquestes situacions no són fets diferencials de cap comunitat sinó una disfunció motivada per multiplicitat de causes.

Les respostes davant d'aquesta realitat no poden focalitzar-se en l'alumnat absentista com a "problema" sinó en l'entorn en què es produeix, incidint i analitzant les causes de l'absentisme més enllà de les intervencions normatives i reactives que poden acabar cronificant-lo.

Es valora que per aconseguir reduir aquesta problemàtica en zones on hi ha un alt percentatge d'alumnat del poble gitano i potenciar l'èxit escolar i social d'aquest l'alumnat, cal dur a terme una actuació continuada de caràcter extraordinari. Amb



aquest objectiu, es crea el Projecte promoció escolar. Aquest Projecte que té com a objectiu aconseguir l'escolarització plena, l'èxit escolar i la promoció sociolaboral de l'alumnat gitano, s'ha de situar i entendre en el marc d'una escola inclusiva, acollidora i oberta, lligada a projectes de millora d'estratègies metodològiques i organitzatives adreçades a facilitar la reincorporació de l'alumnat a l'aula.

Per altra banda, recentment, ha hagut un increment creixent de la població gitana procedent de Romania que necessita d'una atenció i d'un seguiment específic en relació amb l'escolarització dels nens i nenes.

Seguint la línia endegada amb les entitats gitanes, el Departament d'Educació va considerar dur a terme el Projecte promoció escolar del poble gitano en col·laboració amb aquelles entitats que porten a terme programes educatius complementaris a l'educació formal. Aquestes entitats són: la Fundació Privada Pere Closa que, des de l'any 1998, treballa per a la formació i la promoció d'infants, adolescents i joves gitans i gitanes mitjançant el reforç escolar i l'estudi assistit dintre de l'ensenyament obligatori, i la Fundación Secretariado Gitano que treballa amb població gitana romanesa que viu en condicions desfavorides.

El Projecte promoció escolar del poble gitano s'inclou en un marc més ampli i global, el Pla integral del poble gitano, aprovat pel Govern de la Generalitat que té com a objectius:

- Marcar polítiques d'actuació transversals i integrals a favor del poble gitano de Catalunya.
- Equiparar socioculturalment i econòmicament el poble gitano de Catalunya amb la societat de la qual forma part.
- Sensibilitzar la població catalana i donar-li a conèixer la cultura gitana com a integrant i membre de la cultura de Catalunya, partint de la concepció de la cultura gitana diversa i transnacional.
- Integrar la perspectiva de gènere i de les dones gitanes en la planificació, el seguiment i l'avaluació del Pla.



## 1. ASPECTES HISTÒRICO-JURÍDICS

Des de l'establiment de la democràcia s'han anat desenvolupant, progressivament, actuacions per a la valoració del poble gitano (Centres d'Atenció Educativa Preferent, Programes d'Educació Compensatòria...) però és especialment a partir d'aquesta darrera dècada quan es comença a legislar i concretar projectes de reconeixement que tenen com a finalitat la inclusió social del poble gitano. En aquest sentit cal destacar:

### El Parlament de Catalunya

La Comissió de Política Social del Parlament de Catalunya, el 21 de novembre de 2001, va adoptar les resolucions següents:

*La comissió social del Parlament de Catalunya en la seva sessió número 20 de 21.11.2001 va protagonitzar un moment clau per a la història del poble gitano amb l'adopció de la Resolució 1046/VI de 3 de desembre de 2001 del Parlament de Catalunya sobre el reconeixement de la identitat del poble gitano i el valor de la seva cultura<sup>(1)</sup>. (Butlletí oficial del Parlament de Catalunya núm. 240 de 3.12.2001), que diu textualment:*

*El Parlament de Catalunya:*

- 1- Reconeix la identitat del poble gitano i el valor de la seva cultura com a salvaguarda de la realitat històrica d'aquest poble.*
- 2- Insta el Govern a fer les gestions pertinents per a contribuir a difondre el reconeixement de la cultura gitana i del valor d'aquesta per a la societat catalana.*

La Comissió Social del Parlament de Catalunya en la seva sessió número 30 de 21.11.2001 va adoptar la Resolució 1045/VI del Parlament de Catalunya, (Butlletí oficial del Parlament de Catalunya núm. 240 de 3.12.2001) que diu textualment:

*El Parlament de Catalunya insta el Govern a:*

- a) Elaborar, en el termini d'un any, un estudi sobre la població gitana a Catalunya, amb la col·laboració de les entitats gitanes com a base per a l'elaboració d'un pla integral del poble gitano a Catalunya per als anys 2002-2006 que concreti programes i accions, i n'estableixi elements d'avaluació i un finançament adequat.*
- b) Participar activament per mitjà del Departament d'Ensenyament, en el si de la Comissió Sectorial d'Educació amb el Ministeri d'Educació i Cultura, en l'elaboració de material didàctic per als centres educatius de Catalunya, amb l'objectiu de donar a conèixer la història i la realitat del poble gitano.*

---

(1) Posteriorment el Parlament de Catalunya fa la Declaració de reconeixement de la persecució i el genocidi del poble gitano. Sessió número 11, 29.3.2007, DSCP-14.

En aquesta Declaració el Parlament afirma i reconeix que el poble gitano resident a Catalunya ha estat víctima d'un genocidi històric i continuat. Deplora totes les lleis racistes i antigitanes que han dictat o secundat les institucions catalanes. Es compromet a treballar perquè s'apliquin polítiques incloents, efectives i decidides amb l'objectiu d'aconseguir la igualtat d'oportunitats dels membres del poble gitano a Catalunya, i el reconeixement i el manteniment dels trets culturals i identitaris.



El Parlament de Catalunya, el dia 29 de març de 2007, aprova la Declaració del reconeixement de la persecució i el genocidi del poble gitano.

## **Estatut d'Autonomia de Catalunya**

*L'article 42.7, es refereix al reconeixement del poble gitano com a salvaguarda de la realitat històrica d'aquest poble.*

## **Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, (DOGC núm. 5422, 16.7.2009)**

*En el Preàmbul s'indica: Les raons socials es basen en l'obligació de compensar les possibles desigualtats d'origen social a l'interior del sistema educatiu i d'abordar amb garanties d'èxit la integració escolar de tots els alumnes.*

*En l'article 2. En els principis rectors del sistema educatiu. Apartats:*

*c) La universalitat i l'equitat com a garantia d'igualtat d'oportunitats i la integració de tots els col·lectius, basada en la coresponsabilitat de tots els centres sostinguts amb fons públics.*

*f) La inclusió escolar i la cohesió social.*

## **Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, (DOGC núm. 5641, 2.6.2010).**

*En l'article 52, es defineixen els conceptes de no-escolarització, absentisme i abandó escolar, i indica que les Administracions públiques han de fer especial atenció en detectar infants i adolescents en aquestes situacions de risc i han d'adoptar de manera coordinada les mesures necessàries per a fer-hi front, mitjançant els protocols corresponents.*

*Article 90. Les Administracions públiques han d'impulsar els desenvolupament de dissenys curriculars i els programes educatius que han de tenir els continguts necessaris per a promoure l'educació en igualtat d'oportunitats i de gènere, respecte i tolerància, de manera que s'hi afavoreixi la prevenció d'actituds i situacions violentes, i també el coneixement dels drets de la infància.*

*En l'article 102, s'indica que als efectes del que estableix la llei, s'entén per situació de risc la situació en què el desenvolupament i el benestar de l'infant o l'adolescent es veuen limitats o perjudicats per qualsevol circumstància personal, social o familiar. Apartat e) s'indica com a situació de risc: La manca d'escolarització en edat obligatòria, l'absentisme i l'abandó escolar.*

*Article 104. Mesures que es poden establir com a situació de risc, entre d'altres:*

*Apartat a) L'orientació, l'assessorament i l'ajut a la família.*

*Apartat b) La intervenció familiar mitjançant l'establiment de programes socioeducatius per als progenitors.*



## **Estudi general sobre la població gitana de Catalunya**

A partir de les Resolucions del Parlament de Catalunya, la Direcció General de Serveis Comunitaris del Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya va encarregar l'elaboració de *l'Estudi sobre la població gitana de Catalunya*, juliol de 2002, estudi que ha servit de base per l'elaboració del Pla integral del poble gitano:

- Pla integral del poble gitano a Catalunya 2005-2008
- Pla integral del poble gitano a Catalunya 2009-2013

## **Pla per a la llengua i la cohesió social**

Aquest Pla es va aprovar l'any 2004 amb la finalitat d'aconseguir la integració escolar i social de tot l'alumnat, amb independència de la seva llengua, cultura, condició social i origen, és una finalitat que inspira el nostre sistema educatiu.

D'acord amb això, l'objectiu general d'aquest pla és potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural, la convivència i la llengua catalana en un marc plurilingüe. Aquest Pla conté, com un dels seus capítols, el Projecte promoció escolar del poble gitano.

<http://www.xtec.net/lic/documents1.htm>

## **Pla integral del poble gitano**

El primer Pla integral del poble gitano 2005-2008 va representar un esforç d'unir les actuacions dels diferents Departaments de la Generalitat amb estreta col·laboració amb les entitats gitanes, amb el repte de tirar endavant una política integral dirigida al poble gitano.

El 2009 es valora aquest primer Pla integral del poble gitano i es constata que el funcionament dels Departaments s'ha enriquit gràcies al treball conjunt i en xarxa amb col·laboració de les entitats gitanes. A partir d'aquests resultats s'elabora el segon Pla integral del poble gitano 2009-2013, que inclou nou reptes.

En l'àmbit de l'educació formal obligatòria, en el Pla integral del poble gitano 2009-2013, es proposen com a línies estratègiques:

1. Promoure l'escolarització plena de l'alumnat gitano de Catalunya en les diferents etapes del sistema educatiu de Catalunya, mitjançant la prevenció, la diagnosi i l'actuació precoç contra l'absentisme escolar i el fracàs escolar.
2. Aconseguir l'èxit escolar i la promoció sociolaboral de l'alumnat gitano.



Generalitat de Catalunya  
Departament d'Ensenyament  
**Secretaria de Polítiques Educatives**  
Subdirecció General de Llengües i Entorn

3. Promoure els valors de la cultura gitana dins el currículum escolar i la vida del centre.
4. Promocionar / potenciar la formació i l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació per tal de facilitar la inserció laboral.

[Pla integral del poble gitano 2009 - 2013](#) [PDF, 2,15 MB.]



## **2. OBJECTIUS. PROJECTE PROMOCIÓ ESCOLAR DEL POBLE GITANO**

El Departament d'Educació, a partir del marc legal descrit i d'acord amb el Pla per a la llengua i la cohesió social i el Pla integral del poble gitano 2009-2013 i amb l'objectiu de potenciar la igualtat d'oportunitats, l'equitat, la inclusió i la cohesió social, considera necessària una actuació ferma i global en relació amb el poble gitano. Cal aconseguir una bona escolarització, l'èxit educatiu de l'alumnat, afavorir la visibilitat i el coneixement de la seva cultura en els centres educatius, la seva integració i participació, i la superació de qualsevol situació de marginació i estereotip. L'èxit escolar de l'alumnat gitano millora la convivència i suposa un exemple positiu, un bon model per a la resta d'infants i adolescents i per a tot el poble gitano, perquè ajuda a continuar treballant per a la recuperació de l'interès per assistir i progressar a l'escola.

Els objectius del Projecte promoció escolar del poble gitano són:

- Aconseguir l'escolarització plena de l'alumnat gitano a Catalunya a les diferents etapes del sistema educatiu de Catalunya mitjançant la prevenció, diagnosi i actuació precoç contra l'absentisme i el fracàs escolar.
- Contribuir a l'èxit escolar i a la promoció sociolaboral de l'alumnat gitano.
- Potenciar la visibilització i els valors de la cultura gitana dins el currículum escolar i la vida del centre.



### **3. ÀMBITS D'ACTUACIÓ**

El Projecte promoció escolar del poble gitano promou actuacions en els àmbits d'actuació següents:

#### **3.1 Centres educatius: alumnat i professorat**

*Amb l'alumnat*

- Actuacions destinades a l'augment de les expectatives d'èxit escolar i sociolaboral de l'alumnat i actuacions destinades a la igualtat d'oportunitats, garantint la continuïtat entre els etapes educatives, especialment el pas de Primària a Secundària.

*Amb el professorat*

- Actuacions destinades a promoure la utilització de metodologies inclusives per aconseguir un millor apropament de l'alumnat al centre, en especial els absentistes.
- Actuacions destinades a fomentar la participació activa de l'alumnat del poble gitano.
- Actuacions destinades a facilitar la visibilitat de la cultura gitana en el currículum escolar i en el projecte educatiu de centre, des d'una vessant positiva i no de dèficit.

#### **3.2 Les famílies**

- Actuacions destinades a promoure la participació de la família com a eix principal entorn a la qual gira la vida del poble gitano i com a element clau per estrènyer les relacions amb el centre educatiu, les altres famílies i l'entorn veïnal.
- Actuacions destinades a augmentar les expectatives de la família vers l'escola, valorant l'escolarització dels seus fills i filles com a font de promoció social. Cal que la família tingui consciència de la importància de l'assistència diària a classe i de la continuïtat dels estudis, així com que participi en les activitats escolars i en el seguiment educatius dels seus fills i filles.

#### **3.3 Entorn educatiu**

- Actuacions destinades a promoure la col·laboració dels diferents agents educatius que operen en un territori, al voltant d'un projecte comú, assessorant i donant suport socioeducatiu als professionals dels diferents àmbits.



## 4. LÍNIES D'INTERVENCIÓ

### 4.1 Col·laboració amb entitats i constitució de xarxes

Pretendre marcar les pautes per a l'educació escolar dels nois i noies del poble gitano sense comptar amb la col·laboració i les aportacions de les entitats gitanes, no tindria cap sentit. Per aquest motiu és imprescindible establir una interacció constant entre el Departament d'Ensenyament i les entitats gitanes per tal de definir línies d'actuació conjuntes que ajudin a sensibilitzar les famílies gitanes respecte a la importància que l'entorn escolar té per als seus fills i filles, i que garanteixi l'adequació del marc escolar a les necessitats pròpies d'aquest alumnat.

En aquest sentit és necessari tenir en compte la territorialització del poble gitano, fruit de l'aliança entre famílies. Cal establir contacte amb totes aquelles entitats més properes que poden incidir d'una manera més directa. També és important comptar amb la col·laboració d'entitats i associacions gitanes més extenses, que actuïn en altres països europeus, i no oblidar les entitats que, tot i no pertànyer al poble gitano, destaquen en treball de recerca i col·laboració amb aquest poble.

Amb la finalitat d'establir xarxes interactives de coordinació i col·laboració amb les entitats gitanes o d'altres que treballen en aquest àmbit, aquesta línia d'intervenció desenvolupa les actuacions següents:

- Realització de sessions de treball periòdiques amb les associacions i entitats del poble gitano més representatives per tal d'analitzar, valorar i fer el seguiment del Projecte promoció escolar.
- Difusió a través d'internet de les actuacions educatives que es fan en aquest camp.
  - Qui són els Rroma? Històries del poble gitano.
  - Contes Rromane.  
<http://www.xtec.net/lic/intro/caixa.htm>
  - Projecte Shere rom.  
[http://www.xtec.es/serveis/eap/a8900248/sherom/Universitat\\_Vjornada.pps](http://www.xtec.es/serveis/eap/a8900248/sherom/Universitat_Vjornada.pps)
- Establiment de contactes periòdics amb experts d'Universitats, amb persones del poble gitano de gran experiència, fundacions i altres entitats, per tractar aspectes educatius relacionats amb el poble gitano.
- Definició de línies de col·laboració específiques amb la Federació d'Entitats Gitanes de Catalunya -FAGIC-, Fundació Privada Pere Closa, Fundación Secretariado Gitano, Drom Kothar Mestipen i altres associacions del poble gitano.



- Col·laboració en les actuacions dutes a terme pels diferents Departaments, coordinades pel Departament de Governació i Relacions Institucionals, i que poden tenir incidència sobre l'èxit educatiu de l'alumnat gitano (Taula d'Educació).
- Elaboració de protocols d'actuació per donar resposta a situacions singulars en col·laboració amb altres departaments, institucions o entitats.
- Col·laboració amb entitats que realitzin activitats dins l'àmbit europeu, pel que fa a la promoció del poble gitano.

## **4.2 Projectes específics en centres educatius**

El centre educatiu és, principalment, qui ajusta la resposta educativa a les necessitats del seu alumnat. Aquest ajustament requereix partir de la singularitat pròpia de l'alumnat i necessita de la participació activa de tota la comunitat educativa especialment dels pares i mares.

És per això que el Departament d'Ensenyament vol potenciar el desenvolupament de projectes específics innovadors en centres que escolaritzen un alt percentatge d'alumnat del poble gitano, per tal d'aconseguir una major implicació de l'alumnat i de llurs famílies en el centre escolar, y que ajudin a aconseguir l'èxit educatiu per part d'aquest alumnat.

Amb la finalitat de promoure l'èxit escolar i la implicació de l'alumnat del poble gitano i de llurs famílies en l'entorn escolar, aquesta línia d'intervenció desenvolupa les actuacions següents:

- Potenciació de projectes escolars que fomentin actuacions comunitàries i/o metodologies inclusives i innovadores que ajudin a la motivació i a l'aprenentatge escolar per part de l'alumnat del poble gitano.
- Definició d'estratègies que ajudin a prevenir i pal·liar el fracàs escolar: adequació de continguts, pautes per a l'organització escolar, metodologies alternatives, tutorització...
- Establiment de lligams i col·laboracions amb grups de treball de professionals de l'educació per aconseguir l'èxit escolar i la implicació de l'alumnat del poble gitano i de llurs famílies en l'entorn escolar.
- Organització d'activitats formatives adreçats a fomentar la relació entre pares-mares del poble gitano i no gitano, reflexionar conjuntament sobre el tractament de determinats temes educatius i aconseguir que aquests pares i mares siguin elements dinamitzadors de la pròpia comunitat educativa.



- Potenciació de la relació de pares i mares del poble gitano amb el professorat.
- Afavoriment de trobades de les alumnes per motivar-les a seguir estudis postobligatoris.
- Creació d'espais de trobada en el centre educatiu per afavorir la participació i la col·laboració de les famílies amb el centre.
- Promoció de la gestió positiva dels conflictes.
- Organització d'espais i temps (horari extraescolar) dedicats a l'atenció de l'alumnat gitano que vol seguir estudiant (Siklavipen Savorença)\*

\*Aquest projecte el desenvolupa la Fundació Privada Pere Closa amb el suport del Departament d'Ensenyament. <http://www.xtec.cat/lic/centre/professorat/documenta/siklavipen.pdf>

### 4.3 Currículum i poble gitano

Malgrat els anys de convivència, la riquesa cultural del poble gitano continua essent força desconeguda per gran part de la població catalana. Malauradament, la concepció d'una educació assimilacionista ha mantingut les aportacions culturals d'aquesta comunitat al marge dels currículums oficials.

Ben al contrari, els nous paradigmes que avui propugna l'educació intercultural ens porten a descobrir la importància que té el reconeixement d'aquest poble dins el currículum, per aconseguir una educació de qualitat i un sistema integrador que fomenti el diàleg, la participació i una veritable convivència que doni com a fruit la cohesió social futura.

Amb la finalitat d'afavorir el coneixement del poble gitano per part de tota la població catalana, aquesta línia d'intervenció desenvolupa les actuacions següents:

- Elaboració d'orientacions per al desplegament de l'educació intercultural en el currículum i la inclusió de la riquesa cultural del poble gitano.
- Elaboració i difusió de materials específics per a les àrees curriculars (material per a l'alumnat i per al professorat).
- Facilitació de material didàctic als centres educatius per fer conèixer aspectes rellevants de la riquesa cultural del poble gitano:
  - Caixa d'Eines núm. 7. "La cultura gitana al centre educatiu" i DVD
  - Caixa d'Eines núm. 8. "Cap a un currículum més inclusiu I, article: "Currículum i poble gitano", J. Vargas, pàg. 74. Caixa d'Eines en format digital.
  - *Més junts. Majketane*. Materials interactius per treballar la cultura gitana.
  - *Riart i els músics*.

<http://www.xtec.net/lic/intro/caixa.htm>



- Revista Sapiens, núm. 87, dossier especial: "La llarga història del poble gitano". Aquesta revista s'ha tramès als centres educatius de Catalunya (Educació Primària i Educació Secundària) amb alt percentatge d'escolarització d'alumnat gitano i als serveis educatius de les zones on hi ha promotor/a escolar.
  - Maleta pedagògica que consta de material didàctic sobre el poble i la cultura gitana per als centres educatius d'Educació Primària i Secundària, (Departament de Governació i Relacions Institucionals).
- Assessorament global sobre aspectes relacionats amb l'alumnat del poble gitano.

#### **4.4 Alumnat nouvingut del poble gitano**

Un dels aspectes que influeix actualment en la mobilitat del poble gitano és l'entrada a la Unió Europea dels països de l'Est, fet que propicia que algunes famílies assentades en aquests països es traslladin actualment a Catalunya. Entre aquestes comunitats sobresurt la procedent de Romania. Aquestes famílies nouvingudes del poble gitano sovint s'han d'enfrontar amb un conjunt de situacions derivades del desconeixement de l'entorn, de les dificultats de comunicació i d'unes condicions de vida socials i econòmiques desfavorables que fan necessària una actuació específica, amb la col·laboració d'entitats i associacions gitanes, pel que fa a l'acolliment d'aquest alumnat.

Amb la finalitat d'afavorir una inserció socioeducativa òptima per als nois i noies nouvinguts del poble gitano, aquesta línia d'intervenció desenvolupa les actuacions següents:

- Afavoriment de l'acollida i de l'escolarització en zones on arribin quantitats significatives de famílies nouvingudes del poble gitano.
- Disposició de servei de traductor/intèrpret en les zones on hi hagi presència d'aquest col·lectiu.
- Constitució de taules de treball de zona, en aquells casos on siguin necessàries, coordinades per la inspecció educativa, i en presència de tècnics d'educació i de l'administració local i de les associacions o representants dels nouvinguts.
- Seguiment específic, per part dels assessors i tècnics educatius de la zona, per a la detecció, prevenció i tractament de possibles dèficits que vagin associats a necessitats educatives específiques.
- Dotació d'ajuts i beques en els casos en què siguin necessaris.
- Participació a la taula de treball de la Secretaria per a la Immigració en relació amb l'alumnat i les famílies gitanes procedents de Romania.



## **4.5 Formació dels professionals del Departament d'Ensenyament**

La formació del professorat, dels agents educatius i dels professionals dels serveis educatius que orienten als centres és, sens dubte, un element clau per donar una resposta educativa adequada a l'alumnat del poble gitano, com ho és per a tot l'alumnat.

És aquesta formació la que permetrà anar configurant una escola inclusiva basada en el foment de la interacció entre tot l'alumnat, la convivència, el diàleg, ... i una educació intercultural que fomenti el respecte per les cultures minoritàries i promogui altes expectatives d'èxit educatiu per a tothom.

Amb la finalitat d'impulsar la formació dels diferents professionals de l'educació, aquesta línia d'intervenció desenvolupa les actuacions següents:

- Assessoraments, en el marc del Pla de Formació de Zona -PFZ-, a centres d'educació Infantil, Primària i ESO situats en zones amb alt percentatge de població gitana, adreçats al professorat en general i als agents educatius: "Atenció educativa a l'alumnat de la comunitat gitana", (30 hores).
- Cursos adreçats, en el marc del Pla de Formació de Zona -PFZ-, a professorat i serveis educatius d'un Pla educatiu d'entorn: "Sensibilització per a l'atenció a la comunitat gitana", (15 hores).
- Jornada d'inici de curs: "L'èxit educatiu de l'alumnat del poble gitano" per al professorat novell que s'incorpora en centres amb alt índex de població gitana", (5 hores).

(Aquesta oferta formativa del Departament d'Ensenyament es realitza a través dels serveis educatius del territori. Els professionals interessats es poden posar en contacte amb el servei educatiu de la zona on intervenen).

## **4.6 Material escolar per a tothom**

El Departament d'Ensenyament facilita una subvenció als centres que escolaritzen alumnat en situació sociocultural desafavorida que no disposa del material didàctic i llibres de text i que no s'ha pogut acollir a la convocatòria ordinària d'ajuts individuals ni de cap altra mena d'ajut pel mateix concepte. Aquestes subvencions no són específiques per a l'alumnat del poble gitano, només per aquell alumnat que viu en condicions desfavorables.

Amb la finalitat de proporcionar material escolar a l'alumnat que viu en condicions desfavorades per poder seguir adequadament el currículum escolar i afavorir l'èxit educatiu, aquesta línia d'intervenció desenvolupa les actuacions següents:



Generalitat de Catalunya  
Departament d'Ensenyament  
**Secretaria de Polítiques Educatives**  
Subdirecció General de Llengües i Entorn

- Afavorir la igualtat d'oportunitats en condicions d'equitat.
- Motivar l'assistència a l'escola.
- Garantir la gratuïtat de l'ensenyament.



## **5. LA FIGURA DEL PROMOTOR/A ESCOLAR**

En les zones amb alt percentatge de població gitana es considera bàsica pel desenvolupament del Projecte promoció escolar del poble gitano la figura del Promotor/a escolar.

El Promotor/a escolar és un professional membre del poble gitano, que coneix els elements configuradors de la identitat d'aquest poble i d'altres derivats de la situació socioeconòmica, i la diversitat d'expectatives de les famílies davant del fet escolar. És un referent positiu per a la comunitat gitana, coneix les entitats i les persones de respecte, i manté bona relació amb les famílies. Aquest professional ajuda a potenciar la participació de les famílies del poble gitano en l'educació, les informa sobre l'accés a l'oferta educativa i de lleure, i crea vincles entre la comunitat gitana, el centre educatiu i el seu entorn.

D'altra banda, aquest promotor/a escolar és un professional que valora el treball en equip, que utilitza el català com a llengua de comunicació i és capaç de generar confiança amb el professorat, l'alumnat i els serveis educatius. El promotor/a escolar considera l'escola com a font de promoció social i d'èxit. També ha de ser un element de relació i de cohesió amb les entitats socials de l'entorn, i ha de ser capaç d'aportar noves propostes per a la resolució positiva de conflictes.

La Fundació Privada Pere Closa col·labora amb el Departament d'Ensenyament en el desenvolupament d'aquesta actuació en relació amb la contractació i gestió administrativa, el seguiment i la formació dels promotors/es escolars, i té com a objectiu la promoció educativa i social del poble gitano dins el Projecte promoció escolar.

Amb la finalitat d'aconseguir els objectius del Projecte, el promotor/a intervé en els àmbits següents:

### **1. Centres educatius: alumnat i professorat**

#### **1.1 Alumnat**

El Promotor/a escolar farà, progressivament, una incidència més directa amb l'alumnat que es troba en l'etapa d'educació Secundària, ja que en educació Infantil i Primària aquest seguiment es tracta més amb les famílies. Pel que fa a l'alumnat de la població gitana procedent de Romania es prioritza l'atenció a les etapes d'educació Infantil i educació Primària.

Les línies d'intervenció del promotor/a escolar en aquest àmbit són:



- Recerca de fórmules d'acompanyament i de compromís de l'alumnat i les famílies, especialment, en els canvis d'etapa (Infantil, Primària, Secundària i postobligatòria), i seguiment de l'evolució de l'escolarització.
- Contribució a l'augment de les expectatives d'èxit escolar i sociolaboral.
- Col·laboració en l'elaboració del projecte personal de l'alumne/a i la planificació del temps de treball i del lleure.
- Foment de relacions positives entre l'alumnat i especialment entre el grup d'iguals.
- Seguiment en la continuïtat de l'alumnat en l'etapa d'educació Secundària, especialment, pel que fa a les noies.
- Difusió de bons models d'èxit escolar entre les famílies i l'alumnat.
- Informació a l'alumnat especialment d'ESO sobre activitats complementàries escolars i activitats de lleure.
- Acompanyament i orientació sociolaboral de l'alumnat.
- Actuacions per a l'acollida del nou alumnat.

## **1.2 Professorat**

Les línies d'intervenció del promotor/a escolar en aquest àmbit són:

- Diagnosi de la situació escolar de l'alumnat gitano i planificació, d'acord amb l'equip directiu del centre, d'accions preventives, d'intervenció i de seguiment.
- Actuacions per aconseguir l'apropament a les famílies i a l'alumnat absentista.
- Actuacions per la creació de vincles de relació família-centre.
- Facilitació de coneixements al centre sobre els elements configuradors de la identitat del poble gitano.
- Col·laboració amb el centre educatiu en l'elaboració d'estratègies amb l'objectiu de dissenyar un pla d'actuació dirigit a apropar de nou l'alumnat absentista al centre.
- Elaboració d'orientacions per al Pla d'acollida del centre educatiu adreçades a tota la comunitat educativa que incorpori l'especificitat de l'alumnat del poble gitano.



- Actuacions per facilitar una bona acollida de l'alumnat gitano procedent de l'estranger, especialment de Romania.
- Participació en la gestió positiva dels conflictes.

## **2. Famílies**

Les línies d'intervenció del promotor/a escolar en aquest àmbit són:

- Foment i valoració de l'escolarització.
- Seguiment de la continuïtat dels estudis dels fills/es especialment en els canvis d'etapa.
- Foment de l'assistència diària a classe i recordar-ne, quan calgui, el caràcter obligatori a les famílies.
- Informació sobre els processos i calendari de matriculació.
- Informació sobre els ajuts i beques per a aquelles famílies amb situació socioeconòmica desfavorida i sobre l'oferta d'activitats de lleure.
- Informació, atenció i seguiment de les famílies gitanes acabades d'arribar procedents de l'estranger, especialment de Romania, en referència a l'escolarització dels seus fills/es.
- Promoció de la participació en les activitats culturals que s'organitzin als centres educatius.

## **3. Entorn educatiu**

L'absentisme és un fenomen complex en el que intervenen molts factors, per tant les actuacions han de tenir un caràcter més global, entenent que han d'anar relacionades amb les actuacions que desenvolupen els serveis educatius, la xarxa de serveis i entitats de l'entorn, l'Administració local i la comissió d'absentisme de la zona.

En aquest àmbit les línies d'intervenció del promotor/a escolar són:

- Col·laboració amb els serveis educatius en projectes educatius de la zona.



Generalitat de Catalunya  
Departament d'Ensenyament  
**Secretaria de Polítiques Educatives**  
Subdirecció General de Llengües i Entorn

- Col·laboració amb la comissió d'absentisme del municipi, xarxes de serveis, entitats i programes sobre l'absentisme i escolarització de l'alumnat gitano que s'organitzin al municipi.
- Col·laboració amb les entitats de la zona.



## 5.1 Coordinació del promotor/a escolar amb altres professionals

ORGANISME	PROFESSIONALS	FUNCIONS
- DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT - SUBDIRECCIÓ DE LLENGÜES I ENTORN - SERVEI D'ESCOLA I ENTORN	Subdirector Cap del Servei	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dependència funcional.</li> </ul>
- INSPECCIÓ EDUCATIVA		<ul style="list-style-type: none"> <li>Supervisa tota l'actuació.</li> </ul>
- SSTT I CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA	-Coordinador/a LIC	<ul style="list-style-type: none"> <li>Exerceix de cap de personal del promotor/a escolar. Pot orientar, supervisar i assessorar l'actuació del promotor/a escolar.</li> </ul>
- SERVEI EDUCATIU	-Equip directiu	<ul style="list-style-type: none"> <li>Concreta i aprova el pla de treball del promotor/a escolar i supervisa la memòria.</li> <li>Nomena un professional referent per al promotor/a escolar dins del Servei educatiu, (treballador/a social de l'EAP o assessor/a LIC).</li> </ul>
	-Referent del Servei educatiu	<ul style="list-style-type: none"> <li>És el professional del Servei educatiu que de manera específica orienta l'actuació del promotor/a escolar, l'assessora, li facilita pautes per portar a terme el pla de treball i supervisa els seus serveis, sempre sota els criteris de la direcció del Servei educatiu.</li> </ul>
	-Treballador/a social	<ul style="list-style-type: none"> <li>Es coordina amb el promotor/a escolar en temes relacionats amb l'atenció escolar i social o situacions singulars de l'alumnat del poble gitano (absentisme, resolució de conflictes, intervenció en famílies...). Podrà exercir la funció de referent del promotor/a escolar.</li> </ul>
	-Psicopedagogs/es	<ul style="list-style-type: none"> <li>Es coordinen amb el promotor/a escolar en temes relacionats amb la intervenció escolar i psicopedagògica de l'alumnat del poble gitano.</li> </ul>
- CENTRE EDUCATIU	-Equip directiu	<ul style="list-style-type: none"> <li>Col·laborarà en el pla de treball i la memòria del centre. Podrà convocar el promotor/a en reunions de treball, que es portin a terme al centre referides a l'absentisme i la inclusió de l'alumnat gitano al centre.</li> </ul>
	-Referent del Centre educatiu	<ul style="list-style-type: none"> <li>Professional de l'escola amb qui es coordinarà el promotor/a escolar per tal de concretar el pla de treball. Aquest professional facilitarà al promotor/a escolar les dades d'absentisme, prioritzarà les actuacions, l'assessorarà i l'orientarà, li farà el seguiment de les actuacions que es duiguin a terme, i valorarà cada curs escolar l'actuació d'aquest promotor/a escolar.</li> </ul>
	-Comissions del Centre educatiu	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sota aquest nom poden concretar-se les comissions socials, d'absentisme, de convivència, grups o taules de treball que tinguin com a objectiu la superació de l'absentisme i l'assoliment de l'èxit escolar de l'alumnat del poble gitano.</li> </ul>
- FUNDACIÓ PRIVADA PERE CLOSA		<ul style="list-style-type: none"> <li>Coordinació amb el Departament d'Ensenyament en relació amb el seguiment i valoració del funcionament de l'actuació del promotor/a escolar.</li> <li>Coordinació dels promotors/es escolars.</li> <li>Formació dels promotors/es escolars.</li> <li>Contractació i gestió administrativa.</li> </ul>
- FUNDACIÓ SECRETARIADO GITANO		<ul style="list-style-type: none"> <li>Coordinació amb el Departament d'Ensenyament en relació amb el seguiment i valoració de l'actuació específica adreçada a l'escolarització de l'alumnat gitano procedent de Romania.</li> <li>Coordinació dels promotors/es.</li> <li>Contractació i gestió administrativa d'aquests promotors/es</li> </ul>
- MEDIADORS/ES DEL POBLE GITANO I SERVEIS SOCIALS DE L'ENTORN	-Mediadors/es, treballadors/es socials, educadors/es de carrer i altres figures professionals similars	<ul style="list-style-type: none"> <li>El promotor/a escolar col·laborarà, per tal de crear xarxes, en taules de treball sempre que tinguin com a objectiu la millora de l'escolarització, l'èxit escolar i la difusió dels elements configuradors de la identitat del poble gitano que comportin promoció social d'aquest poble.</li> </ul>



Generalitat de Catalunya  
Departament d'Ensenyament  
**Secretaria de Polítiques Educatives**  
Subdirecció General de Llengües i Entorn



## **5.2 Zones prioritàries d'intervenció**

Barris amb alt percentatge de població gitana:

- Barcelona (Gràcia, Sants i Nou Barris)
- Badalona
- L'Hospitalet de Llobregat (Polígon Gornal)
- Sant Boi de Llobregat
- Gavà
- El Prat de Llobregat
- Terrassa-Sabadell
- Reus
- Tarragona
- Lleida
- Figueres
- Girona



## **6. AVALUACIÓ DEL PROJECTE PROMOCIÓ ESCOLAR DEL POBLE GITANO**

El Departament d'Ensenyament supervisarà totes les actuacions del Projecte promoció escolar del poble gitano i en aquest sentit realitzarà:

- Un seguiment mensual amb les entitats col·laboradores.
- Una avaluació anual supervisada per la Inspecció educativa on intervenen: els centres educatius, el promotor/a escolar i el servei educatiu.
- Una valoració de les activitats formatives que es portin a terme.
- Una valoració conjunta amb la Fundació Privada Pere Closa pel que fa al seguiment dels promotors/es escolars i al disseny d'actuacions.

### **6.1 Indicadors d'avaluació del Projecte promoció escolar del poble gitano**

- Índex d'absentisme.
- Nombre d'alumnat i de famílies atesos.
- Actuacions dutes a terme amb l'alumnat, famílies i centres.
- Augment d'expectatives de l'alumnat i de les famílies vers l'escola.
- Participació de les famílies al centre educatiu.
- Continuitat d'estudis entre etapes i en l'educació postobligatòria.
- Inclusió dels elements singulars de la cultura del poble gitano en el currículum escolars.
- Coordinació del promotor/a escolar amb el servei educatiu i amb els centres.
- Difusió de bones pràctiques.